

פרשת וירא תשפ"ה
אברהם מצחק

In memory of Ophir Agassi (Ophir ז"ל ben Ettel Braina Eliana)
on the anniversary of his Bar Mitzva Parsha

רש"י

(טו) **לא תקרא את שמה שרי** - דמשמע שרי לי ולא לאחרים כי שרה סתם שמה, שתהא שרה על כל: (טז) **וברכתי אותה** - ומה הוא הברכה, שחזרה לנערותה, שנאמר (לקמן יח יב) אחרי בלותי היתה לי עדנה: **וברכתי** - בהנקת שדים, כשנצרכה לכך ביום משתה של יצחק, שהיו מרננים עליהם שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה כל אחת בנה עמה ומניקתה לא הביאה, והיא היניקה את כולם, הוא שנאמר (כא ז) היניקה בנים שרה. בראשית רבה (נג ט) רמזו במקצת: (יז) **ויפל אברהם על פניו ויצחק** - זה תירגם אנקלוס וחד, לשון שמחה, ושל שרה לשון מחוך. למדת שאברהם האמין ושמת, ושרה לא האמינה ולגלה. וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא על שרה ולא הקפיד על אברהם: **הלבן** - יש תמיהות שהן קיימות כמו (ש"א ב כז) הנגלה נגליתי, (ש"ב טו כז) הרואה אתה, אף זו היא קיימת, וכך אמר בלבו הנעשה חסד זה לאחר מה שהקב"ה עושה לי: **ואם שרה הבת תשעים שנה** - היתה כדאי לילד. ואף על פי

בראשית פרק יז

(טו) **ויאמר אלהים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה**: (טז) **וברכתי אתה וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיה והיתה לגוים מלכי עמים ממנה יהיו**: (יז) **ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד**: (יח) **ויאמר אברהם אל האלהים לו ישמעאל יחיה לפניך**: (יט) **ויאמר אלהים אבל שרה אשתך ילדת לך בן וקראת את שמו יצחק והקמת את בריתי אתו ולברית עולם לזרעו אחריי**: (כ) **ולישמעאל שמעתיד הנה ברכתי אתו והפריתי אתו והרביתי אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול**: (כא) **ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה בשנה האחרת**: (כב) **ויכל לדבר אתו ויעל אלהים מעל אברהם**: (כג) **ויקח אברהם את ישמעאל בנו ואת כל ילידי ביתו ואת כל מקנת פספו כל זכר באנשי בית אברהם ויקם את בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר דבר אתו אלהים**:

שדורות הראשונים היו מולדין בני חמש מאות שנה, בימי אברהם נתמעטו השנים כבר ובא תשות כח לעולם, וצא ולמד מעשרה דורות שמנח ועד אברהם שמיהרו תולדותיהן בני ששים ובני שבעים: (יח) **לו ישמעאל יחיה** - הלואי שיחיה ישמעאל, איני כדאי לקבל מתן שכר כזה: **יחיה לפניך** - יחיה ביראתך, כמו (פסוק א) התהלך לפני, פלח קדמי: (יט) **אבל** - לשון אמתת דברים, וכן (לקמן מב כא) אבל אשמים אנחנו, (מ"ב ד יד) אבל בן אין לה: **וקראת את שמו יצחק** - על שם הצחוק. ויש אומרים על שם יי נסיונות, וצ' שנה של שרה, וח' ימים שנימול, וק' שנה של אברהם. והקיימותי את בריתי למה נאמר, והרי כבר כתיב (פסוק ט) ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך וגוי' אלא לפי שאומר (פסוק ז) והקמותי וגוי', יכול בני ישמעאל ובני קטורה בכלל הקיום, תלמוד לומר והקמותי את בריתי אתו, ולא עם אחרים. ואת בריתי אקים את יצחק, למה נאמר, [אלא למד שהיה קדוש מבטן]. דבר אחר אמר ר' אבא מכאן למד קל וחומר בן הגבירה מבן האמה, כתיב (פסוק כ) כי הנה ברכתי אותך והפריתי אותך והרביתי אותך, זה ישמעאל וקל וחומר ואת בריתי אקים את יצחק: **את בריתי** - ברית המילה תהא מסורה לזרעו של יצחק: (כ) **שנים עשר נשיאם** - כעננים יכלו, כמו (משלי כה יד) נשיאים ורוח: (כב) **מעל אברהם** - לשון נקיה הוא כלפי שכינה, ולמדנו שהצדיקים מרכבתו של מקום: (כג) **בעצם היום** - בו ביום שנצטוו, ביום ולא בלילה, לא נתיירא לא מן הגוים ולא מן הלצנים, ושלא יהיו אויביו ובני דורו אומרים אילו ראינוהו לא הנחנוהו למול ולקיים מצותו של מקום: **וימל** - לשון ויפעל:

רש"י

(ו) **יצחק לי** - ישמח עלי. ומדרש אגדה הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפלות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם: (ז) **מי מלל לאברהם** - לשון שבח וחשיבות, ראו מי הוא ומה הוא, שומר הבטחתו, הקדוש ברוך הוא מבטיח ועושה: **מלל** - שינה הכתוב ולא אמר דבר, גימטריה שלו מאה, כלומר לסוף מאה לאברהם: **היניקה בנים שרה** - ומהו בנים לשון רבים, ביום המשתה הביאו השרות את בניהן עמהן והיניקה אותם שהיו אומרות לא ילדה שרה אלא אסופי הביאה מן השוק: (ח) **ויגמל** - לסוף עשרים וארבע חדש: **משתה גדול** - שהיו שם גדולי הדור, שם ועבר ואבימלך: (ט) **מצחק** - לשון עבודה זרה, כמו שנאמר (שמות לב ו) ויקומו לצחק. דבר אחר לשון גילוי עריות, כמה דתימא (להלן לט יז) לצחק בי. דבר אחר לשון רציחה כמו (ש"ב ב יד) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו וגוי': (י) **עם בני וגוי'** - מתשובת שרה כי לא יירש בן האמה הזאת

בראשית פרק כא

(ג) **ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק**: (ד) **וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צוה אתו אלהים**: (ה) **ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו**: (ו) **ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי**: (ז) **ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כי ילדתי בן לזקניי**: (ח) **ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק**: (ט) **ותרא שרה את בן הגר המצרי אשר ילדה לאברהם מצחק**: (י) **ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק**: (יא) **וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו**: (יב) **ויאמר אלהים אל אברהם אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אליו שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע**: (יג) **וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא**:

עם בני אתה למד שהיה מריב עם יצחק על הירושה ואומר אני בכור ונוטל פי שנים, ויוצאים בשדה ונוטל קשתו ויורה בו חצים, כדאת אמר (משלי כו יח - יט) כמתלהל היורה זקים וגוי' ואמר הלא משחק אני: **עם בני עם יצחק** - מכיון שהוא בני אפילו אם אינו הגון כיצחק, או הגון כיצחק אפילו אם אינו בני, אין זה כדאי לירש עמו, קל וחומר עם בני עם יצחק ששתיהן בו: (יא) **על אודות בנו** - ששמע שיצא לתרבות רעה. ופשוטו על שאמרה לו לשלחו: (יב) **שמע בקולה** - למדנו שהיה אברהם טפל לשרה בנביאות:

בראשית פרק כו פסוק ח

וַיְהִי כִּי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וַיִּשְׁקֹף אַבְיִמֶלֶךְ מִלְּדָרְוֹ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוֹן וַיִּרְא וַיְהִי יֹצֵחַ מִצַּחֲקָא אֶת רֵבֶקָה אִשְׁתּוֹ :

רש"י

כי ארכו - אמר מעתה אין לי לדאוג מאחר שלא
אנסוה עד עכשיו, ולא נזהר להיות נשמר : **וישקף**
אבימלך וגו' - שראהו משמש מטתו :

בעל הטורים

מצחק. ב'. והנה יצחק מצחק. אשר ילדה לאברהם מצחק (לעיל כא
ט). מלמד שהיה ישמעאל צד נשים תחת בעליהן ומזנה עמהן (בי"ר
נג יא). מה מצחק דהכא אשת איש, אף התם אשת איש :

Abimelech spying on Isaac and Rebekah; dish with serrated edge; majolica ceramics
(Museum of Fine Arts of Lyon)

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.